

Paotr Treoure (Augustin Conq. Plougin 1874 – Kastell-Paol 1952)
Barzaz ha Soniou evid ar vugale.

(Selled ouz : Poatr Treoure : Barzaz ha soniou).

Taolenn

Daou vignon vad

Ar maro hag an den koz war e dremenvan

An tad koz hag an tri baotr yaouank

Ar harr el lagenn

Ar miliner, e vab hag an azen

Al leon deuet da goz

Daou vignon vad

(*La Fontaine : Les deux amis*)

Daou vignon vad¹, o chom e parrez Landreger

‘Oa boutin etrezo kement tra, mad ha fall :

Ar vignoned, a leverer,

‘Dalv eno keit hag el leh all.

Eun nozvez ‘tre ma oant o kousked c’hwek o-daou,

Deut an deñvalijenn, deut sioul tud ha traou,

Unan euz an daou vignon a zav leun a drezienn,

Ha da gaoud e genvreur e kerz, e ya d’ar red,

E tihun eno Mestr, plahed ha mevelien.

An oll dud, en eru ger ; -(ar hi ne gouske ket.)

Ar mestr, spontet, a dap e yalh hag e benn-baz

Hag a zigor dezañ : »Te n’out ket reder-noz,

Emezañ : goude koan, te ‘jom er gwele kloz.

Petra ‘zo degouezet ? Kollet ‘peus arhant braz ?

Kemer, sell, amañ ‘z eus... Al laeron ‘zo ‘n da di ?

Gast, va fenn-baz dero me ‘lazfe daou pe dri ;

Deom dezo, deom raktal... – Mil bennoz, mignon ker,

Oh huñvreal ‘on bet e oa teñval da benn,

Gand aon na vijes klañv ez on deut war-eeun tenn,

Med pe’gwir ez out yah, ez an en-dro d’ar gêr :

Eun huñvre fall, ha netra ken

En-deus va spontet, paour-kêz den !

Pehini ‘ziskouezas karantez ar muia ?

Argudenn a vije diêz da ziluzia.

O ! pegen frealzuz e kaoud eur gwir vignon,

A glask ar pezh a vank d’or spered, d’or halon,

Gand aon ne rankferm lavared

Gand peseurt poan om glaharet,

A zant e wad o chom a-zav

Gand eun huñvre, gand eun netra,

Pa gred e tegouez droug gand e vignon karet !

¹ vad : mad, a vefe gwelloc’h.

Ar maro hag an den koz war e dremenvan

(*La Fontaine : La Mort et le Mourant*)

An den fur ne vo ket tapet gand a maro :
Prest eo bepred da vond en hent,
Dre ma oar re vad, evelkent,
E teuy d'e zamma pa garo,
Rag an Ankou siwaz ! 'zo mest war an amzer,
N'eus forz e ped tamm hen ranner,
War ar bloaz hag an deiz, an eur hag ar mare.
Peur e skoio ? N'ouzom dare,
Evel ma kar e samm bepred
An neb 'zo koant, an neb n'eo ket,
Fall ha mad, ha braz ha bihan,
An den paour hag ar mondian.
Ouz koantiri nag yaouankiz ne zell tamm
Lammed a ra zoken diwar galon e vamm.
P'en-deus kavet ar rouaned
Ar bugelig nvez-ganet.
Oll her haso gantañ, heb ezomm d'e bedi ?
N'eus netra ken êz da gredi,
Ha koulskoude netra ken tenn
Da lakaad don e-barz or penn.

Eun den koz, o tremen, echuet e gant vloaz,
A lavare 'n eur glemm d'an Ankou : Gortoz c'hoaz !
Perag ne peus ket lavaret
Pegoulz e vijen diskaret ?
N'em-eus ket greet va zestamant !
Me 'zo war va spered kant ha kant nehamant !
Va gwreg paour a garfe mond d'ar bed all ganen,
Bugaligou va mab, paotred yaouank n'int ken,
Ezomm dezo c'hoaz da zeski ;
Ha va maner nevez a vez mall e greski ! »

« Den koz ! eme 'n Ankou, savit uhel ho falh,
Kant vloaz e-peus ; n'eo ket a-walh ?
Kaoud a rafes e Breiz, e Pariz ha Bro-Hall,
Deg dousenn gwazed ken koz all ?
Te 'lavar ma karfen beza
Tintet dit an eur ziweza
E-pije, krak ha dizamant,
Marteze fortuniet da dud,
Ha kempennet doare da glud ?
Ped gwech, den koz, ne peus ket bet euz va helou ?
Ne rez mui nemed skuill daelou,
Emaout sonnet war da ziou harr,
Hanter-zall hag hanter-vouzar,
Fall ouz ar riou, fall ouz ar reo,
Kouezet da zent, kouezet da vleo.

An heol gand e vannou n'eo mui gouest da domma
Da relegou deut da gromma.
Da zillad sul a zo loued,
Ne gavez mui blaz d'ar poued ;
Kaer e-peus debri, 'chomez treud.
Ha ped e-peus gwelet euz da vignoned koz
Maro, pe glañv, o zreid er foz ?
Ketu 'peus bet eta, den koz, da eur 'zo deut
Ha da destamant n'eo ket red
Evid ma'z ay endro ar bed »

An Ankou 'gomze mad. Da gen braz oajou
An den a dlefe drant ober e bakajou
Ha kuitaad ar vuhez, hep klemm hag heb gina,
E-giz ma ve bet o leina,
'N eur renta bennoz d'an Hini
'Roas dezañ boued da zebri.
Goude klemm keit ha ma karo,
Ne bellay ket kalz ar maro.
Klemm a rez c'hoaz, den koz ? Gand tud yaouank er bed
O vond laouen, war herr, d'ar red.
D'eur maro gloriuz, gwir eo,
Maro sur koulskoude, ha kriz peurliesañ.
Klemm a rez c'hoaz, den hanter-veo ?
Da vreudeur an Ankou mervel an diêsa !...

An tad koz hag an tri baotr yaouank

(Le vieillard et les trois jeunes hommes).

D'e bevar-ugent vloaz, Tad koz
A blante gwez e kreiz ar foz :
« Evidoh-c'hwi 'zo sod pe zall ! »
A lavaras dezañ tri baotr yaouank faro :
Mond da blanta gwez, ken koz all !
Ma ve c'hoaz sevel ti, da hed al maro,
Med planta gwez ! Arsa ! Kredi 'rit e vevoh
Keit ha Matuzalem, pe marteze pelloh ?
Mond da gemer tregas, chom aze da zale
Gand gwez ne dalvezint nemed d'ho pugale ?
Gwelloc'h e vije deoh moarvad
A-raog mond en douar, dond eun tamm furraad !
An amzer da zond 'zo deom-ni ! »
« N'ez eo na din-me na deoh-c'hwi,
A respontas Tad koz. War an douar an dud
'Vez divizet ha berr o galloud hag o brud.
Digand koz ha yaouank, an Ankou didruez
A lamm, evel ma kar, ar yehed, ar vuhez.
Pe c'hwi pe me, paotred, a vo da ziweza
Ouz taol ar bed oh azeza ?
Piou 'zo sur, pa gloz an devez,
Da gaoud eun all war-lerh hennez ?
Mar bez va bugale disheoliet ganen,
Fall e kavit gweled an den
O kemered tregas evid mad e nesa ?
'Vidon, me 'gav aze va flijadur hweka.
Piou 'oar ? Marteze 'tañvin c'hoaz
Ar blijadur hwek-se warhoaz.
Marteze zoken meur a vloz ;
Marteze 'welin liou an deiz
War ho peziou, tud yaouank keiz ! »
Gwir en-doa diouganet ? Unan 'z an tri gantfart
A oe beuzet er mor o vond d'an Amerik ;
An eil, marheg dispar, ha prezegour ampart,
Gouest eun deiz da veza Rener ar Republik,
A oe lazet gand eun taol ru' ;
An trede, pa glevas, 'gouezas maro diohtu,
Hag, o vouela, Tad koz a skrivas war ar roh,
Ar gentel em-eus kontet deoh.

Ar harr el lagenn

(*La charrette embourbée*)

En amzer goz, eur harrad foenn
A oa chalet er fank, pell-pell diouz ar hêriou
Paotr ar jao 'oa nehet e benn,
E-unan e-kreiz ar mêziou.
E-kreiz mêziou Kemper, tud keiz !
Er penn pella war douar Breiz !
D'ar mare-ze, kêr vraz Kemper, hervez ar Barz,
N'oa ket falloù toull egeti,
Hag he mêziou, fall evelti,
N'oa ket eun ebat chom e-barz.
Ar charboter eta, don e garr el lagenn
A zistag gand e fouet kant ha kant stlakadenn,
En eur behi gwas ma hell
War an toullou kurun, war e ziou gazeg yell,
War e garr braz, war mab e dad,
Ken na dregern hekleo ar prad.
Netra ne loh. Skuiz e tisonka pehejou,
E taol eur zell war an neñvou,
Hag e ped, er fank daoulinet :
« Sant Alar, emezañ, Sant Alar benniget,
Ma karez lakaad herr em hezeg da vond kuit,
Me 'roio tri-ugent skoed dit. »
Kerkent e klev dreist an oabl glaz
Kentel a furnez ar zant braz :
« Fañch, va mignon, da gleved a ran ahalenn ;
'Da ket da derri din va fenn.
D'an neb a gemer poan, Doue 'zegas skoazell.
Dastum 'ta diwar dro peb rod.
Ar pri melen heñvel ouz yod
'Zo warno beteg ar vendell.
Kemer ar morzol, torr ar vein
A skor da rojou gand o hein.
Greet e-peus ? » - « Ya, 'me Fañch. »-« Selaou ganen brema',
Ma teskin dit en em denna. :
Krog er fouet. » -« Krog mad on. » - « Distag eur stlakadenn,
Klak ! » - « Sell, 'me Fañch, sedll amañ 'vad eun abadenn :
Va harr evel c'hoari 'zeu kuit euz al lagenn ! »
« Ahanta, Fañch, ne welez ket ?
D'an neb a gemer poan, Doue 'ro harp bepred. ».

Ar miliner, e vab hag an azen

(*La Fontaine : Le meunier, son fils et l'âne*).

Va mamm a lavar aliez :
« Plijoud d'an oll a zo diêz » ;
Ha va zad a lavar bepred :
« Plijoud d'an oll ne heller ket. »
Gand pehini 'mañ 'r wirionez ?

Selaouit kontadenn Mmam-goz, va maeronez.

Jakez ar miliner, o chom e Pont-e-Kroaz,
Hag e vab Yann vihan, eur mousig pemzeg vloaz,
A'z ee da foar Gemper da werza eun azen !
Ha gand aon na ve skuiz o vond war ar blasenn
O-doa strobet e dreid, hag her hasent war zoug
A-bouez eur geuneudenn harpet mad war o chouk.
Farsuz 'oa ! petarra'reoh ? An dud berr a spered
A rofe o buhez evid o loened.
Kenta den o gwelas o kas war-zoug Martin
A grias a-bouez-penn, dirollet da hoarzin :
« Ola ! gwazed, c'hwi 'zo 'vond d'ober komedi ?
Me 'oar piou 'n azenna euz ahanoh ho-tri ! »

Jakez, ruz gand ar vez, a zistrob ar bleveg,
Kerse gantañ, kredabl, hag hen lez da redeg ;
Ha kaer en-deus gweñval, diwar gern eur bern mein
E laka Yann vihan da zével war e gein.
Daou varhadour kezeg a dremen dizale.
Pa welont Yann war gein e dad o vale :
« Sell, Yannig, emezo, hañ ! gweloud a rafes !
Eñ war gein hag e dad oh heul 'vel eul lakez !
Deus d'an traoñ 'ta, marmouz ; aze 'ma plas da dad,
A zo griz e varo ha krommet gand an oad ! »
« Mad, mad, eme Jakz. Deus 'ta, paotr, d'an douar,
Ma hellin-me d'àù zro diskuiza va diou harr. »

Eur pennadig larkoh, teir dammig paotrezenn
O weloud Jakez sonn ha kran war e dorchenn :
« Sell Jakez, emezo, a lez Yann keit ha keit
Dqa jilgammad en hent ha da gignad e dreid !
Eun tamm mad a leue war gein eur hoz bourrig² ! »
« Leueiou ken koz ha me moarvad a ve kozig »,
Eme ar miliner ; « merhed, it gand hoh hent. »
Ar merhed o-doa teod, ar merhed n'oant ket lent.
Flipatel, goapaet, Jakez a gavas mad
War dailler an azen sevel Yann tost d'e dad.
Tregont kammed a reont, didrouz war o meno.
Siwaz ! tri baotr yaouank 'zo degouezet eno.

² bourrig : ?

Pa welont daou ganfart war gein ar skouarneg kêz :
« Sell an daou zigalon, emezo ; ‘Peus ket mez ?
Daouts ha red e vezo mond da glask an archer
D’ober deoh damanti d’ho kwella servijer ?
Daoust ha d’ar foar ez it da werza e grohenn,
Pa’z it daou war e gein e-giz diou velhouedenn ? »
« A-walh, eme Jakez, gweloud a ran ervad
N’hellom morse plijoud ha d’an oll ha d’on tad.
Deom d’an douar, Yannig ; me ‘gred e vo gwelloh,
Hag e vezim lezet da vond sioul pelloh. »

Hag e kerzont war droad, ha Martin etrezo,
En e galon azen o vouskana dezo.
Job an Tieg o gwel diwar e brajeier :
« Sell an daou-ze, eme Job, oh uza bouteier !
Abaoe peur eo deut ar hiz e-touez an dud
Da zamanti kement d’eur hoz-loenig mud ?
Evidon, me ‘gav din eo bihannoh pehed
Mond war gein eun azen eged koll ar yehed.
Kolaz, hervez ar zon, da weloud Mari vrao
Pa hell kaoud eun azen, a ya war gein atao,
C’hwi ‘zo oll gand Kolaz, c’hwi ‘ra tri azen kaer. »
« Tri azen, ma karit, med biskoaz n’om bet laer,
Eme Jakez raktal ; hag azaleg hirio
Me ‘raio diouz va fenn, den ebed ne viro.
Kavit mad, kavit fall, ha bezit glaharet,
Me ne ran forz ebed petra ‘vo lavaret. »

Hag e talhas d’e her, ar heaz³,
Ha mad a reas.

Ha c’hwi, grit eveltañ. Koulskoude, kaer ho-po,
It ar gein pe war droad da gaoud an aotrou Mêr,
It da werza ‘n azen eureujit en ti-kêr.
Chomit en ho tiez, it pell da foueta bro,
Kredit va maeronez : an teodou ‘z ay en-dro.

³ ar heaz : leoneg, evdi ar rim : ar hêz

Al leon deuet da goz

(La Fontaine : Le lion devenu vieux)

Al leon, spontaill braz ar hoad,
Dinerzet, ankeniet dre m'oa deut war an oad,
A-eneb e halloud kollet
A welas o sevel ar chatal dirollet :
Ar marh o tond d'ar red da rei eur ruadenn,
Ar bleiz da rei 'n taol dant, an ejenn eun taol korn.
Al leon kêz, seizet, kamm ha bouzar ha born,
A-veh ma hell lezel eun hanter-rohadenn.
« Petra 'rin, emezañ, nemed dougen va hroaz ? »
Med pa wel an azen, skouarn-hir, o tond c'hoaz :
« O ! truez, emezañ, Maro, deus d'am gervel !
Kaoud taol pao eun azen a ve diou wech mervel. »